

Sosiaalihuollon palvelut tutuiksi

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Vastuualuejohtaja Matti Järvinen

7.11.2023

Lähtökohtaiset kehittämistarpeet

Satakunnan ja STM:n maakuntaneuvotteluissa on nostettu Satakunnan keskeisiksi kehittämistarpeiksi:

1. palvelujen painopisteen siirtäminen avopalveluihin ja kevyempiin palvelumuotoihin,
2. päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisy ja palvelujen kehittäminen
3. ikääntyneiden palveluiden kehittäminen

Tulevaisuuden sotekeskussuunnitelman tavoitteita: päihde- ja mielenterveyspalvelut

- Palveluiden painotusta on siirretty raskaista erityistason palveluista perustason päihde- ja mielenterveyspalveluihin. Hyvinvointialueen päihde- ja mielenterveyspalvelut muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jossa asiakkaan tarve ohjaa palveluiden toteutumista.
- Osallisuuden vahvistaminen; käytössä useita erilaisia osallisuuden edistämisen toimintamalleja.
- On lisätty asiakkaan kodissa ja muissa elinympäristössä toteutuvia liikkuvia palveluita.
- Ammattilaisten päihde-, muu riippuvuus- ja mielenterveysosaaminen on lisääntynyt sekä perus- että erikoistasolla.
- Koulutettujen kokemusasiiantuntijoiden osaamista hyödynnetään.
- Etä- ja digivastaanottojen mahdollisuuksia on lisätty.
- Asunnottomuuteen puuttumista ja siihen liittyvää osaamista on lisätty.
- Opioidiriippuvaisten korvaushoitoasiakkaiden arviointi- ja hoitokäytännöt on yhtenäistetty alueella.
- Sairaaloiden vuodeosastoilla toteutettavien katkaisu- ja vieroitushoitojen toimintakäytäntöjä on kehitetty ja yhdenmukaistettu.
- Palvelut saadaan varhaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä.

Millaista palvelua tavoittelemme

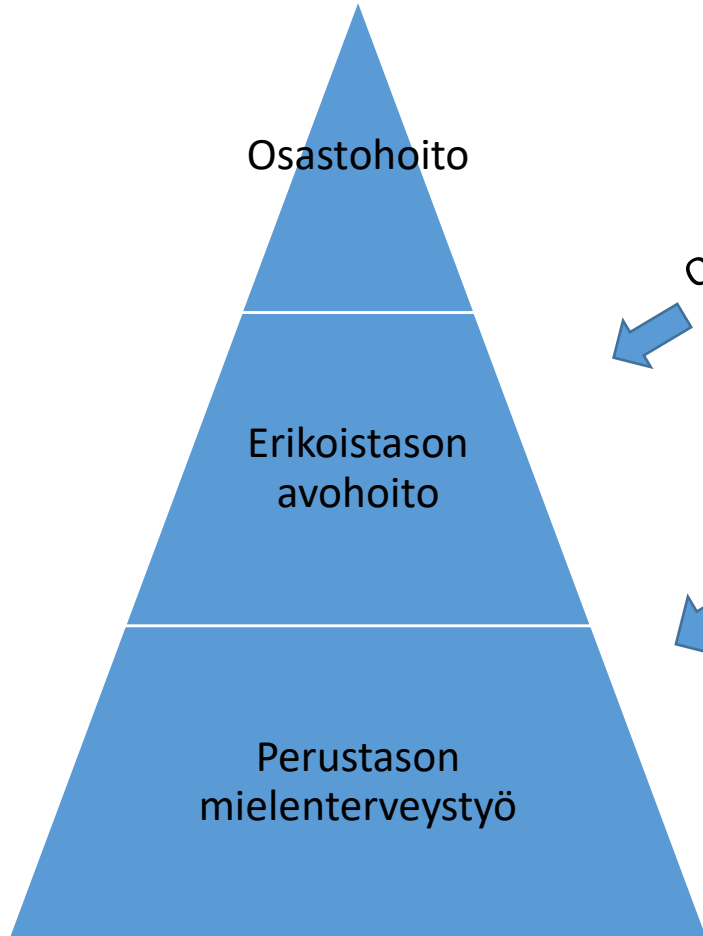
- Tarjotaan tukea asiakkaille helposti saatavasti arkiympäristössä.
- Lisätään asiakkaiden osallisuutta palvelujen toteuttamisessa, suunnittelussa ja arvioinnissa.
- Lisätään perustason ja erikoissairaanhoidon yhteistoiminnan portaattomuutta.
- Palvelut toteutetaan niin, että asiakkaiden itsemääräämisoikeus toteutuu, asiakkaiden kokemukset osaamisestaan ja pystyvyydestään kasvavat, asiakkaiden yhteisöllisyyden kokemukset kasvavat.
- Päihde- ja mielenterveyspalveluja on tarjolla koko hyvinvointialueella. Palvelujen keskittymä on siellä missä on eniten tarvetta.
- Avopalvelut ovat aina ensisijaisia. Palvelua viedään myös asiakkaan kotiin ja asiakkaan muihin toimintaympäristöihin asiakkaan tarpeiden mukaan siten että asiakkaan itsenäinen pärjääminen ja elämänhallinta lisääntyy.
- Hyvien käytäntöjen säilyttäminen lähipalvelujen näkökulmasta.

Toiminnan viitekehyksenä toipumisorientaatio

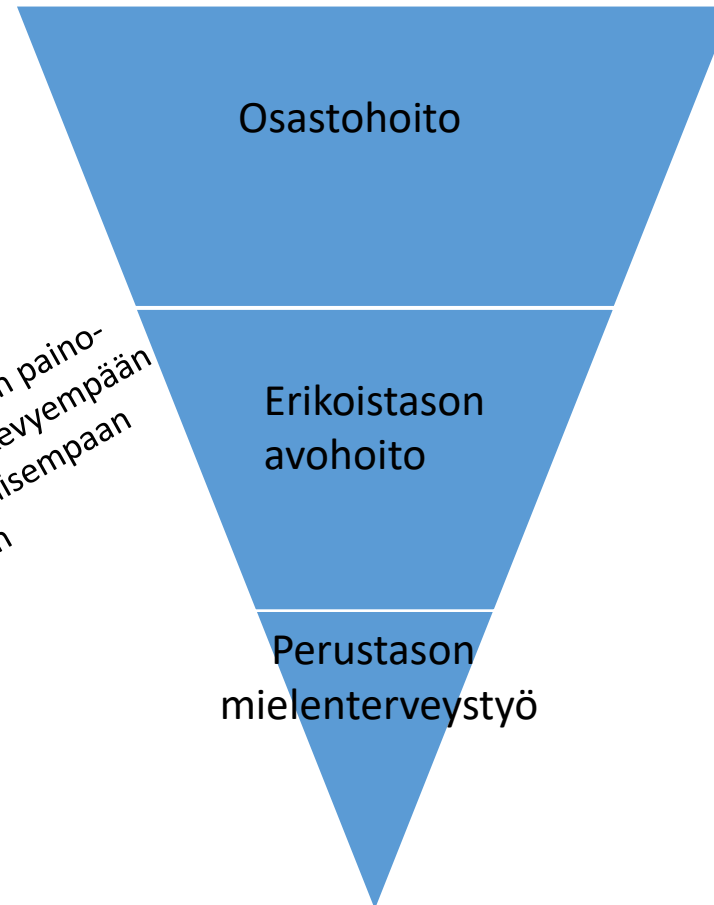
- Toipumisorientaatiolla tarkoitetaan ajattelun ja toiminnan viitekehystä, jossa painottuvat voimavarat, osallisuus, toivo, merkityksellisyys, positiivinen mielenterveys, yksilöllisyys, kokonaisvaltaisuus ja kumppanuuteen perustuva asiakkuussuhde.
- Toipumisorientaation taustalla
 - Kansalaisyhteiskunta – kaikkien oikeus yhtäläiseen osallisuuteen ja toimintamahdollisuuksiin muiden kanssa.
 - Akuuttihoitoon kritiikki – irralliset hoitotoimenpiteet ovat vaikutukseltaan lyhytaikaisia, poistavat parhaimmillaan oireet, mutta eivät auta kokonaisvaltaisessa ja pitkäkestoisessa muutoksessa kohti oman elämän hallintaa ja hyvinvointia.
- Kyse on ihmisen koko elämänkokonaisuudesta. Sairaus on vain yksi osa sitä eikä sairaus määritä ihmistä. Ihminen voi elää tyydytystä tuovaa, merkityksellistä ja toivorikasta elämää sairauden aiheuttamista rajoituksista huolimatta.
- Asiakas ja ammattilainen sopivat hoidon tavoitteet yhdessä asiakkaan lähtökohdista käsin. Asiakas on tässä kuskien paikalla, sillä asiakas on oman hyvinvointinsa asiantuntija, ammattilainen on järjestelmän ja sen toiminnan asiantuntija.
- Toipumisorientoitunut kohtaaminen on ratkaisukeskeinen, voimavarakeskeinen, keskittyy positiivisiin asioihin, ei ongelmiin.
- Keskeistä on asiakkaan itsemääräämisoikeus, pystyvyyden kokemusten aikaansaaminen ja yhteisöihin integroituminen.
- Auttamissuhteiden pitää muuttua asiantuntija-potilas -suhteesta enemmänkin valmennus- tai kumppanuussuhteeseen.
- Asiakkaalle pitää tarjota sitä mitä hän tarvitsee, ei vain sitä mitä nyt on tarjolla.
- Ei keskityä diagnooseihin, vaan tuetaan asiakkaan identiteetin vahvistumista ja uskoa omaan voimavaroihin ja kykyihin.
- Toipumisorientaation viitekehyksessä toipuminen tarkoittaa ihmisen omaa kokemusta elämän mielekkyydestä.

Sote-uudistuksessa keskeistä peruspalvelujen kehittäminen Tulsote-ohjelmassa, jossa tavoitteena painopisteen siirto

Järjestelmän painopisteen tavoite

Järjestelmän painopiste nyt

Osastopaikkojen vähennys

Henkilöstön painopistettä kevyempään ja varhaisempaan tukeen

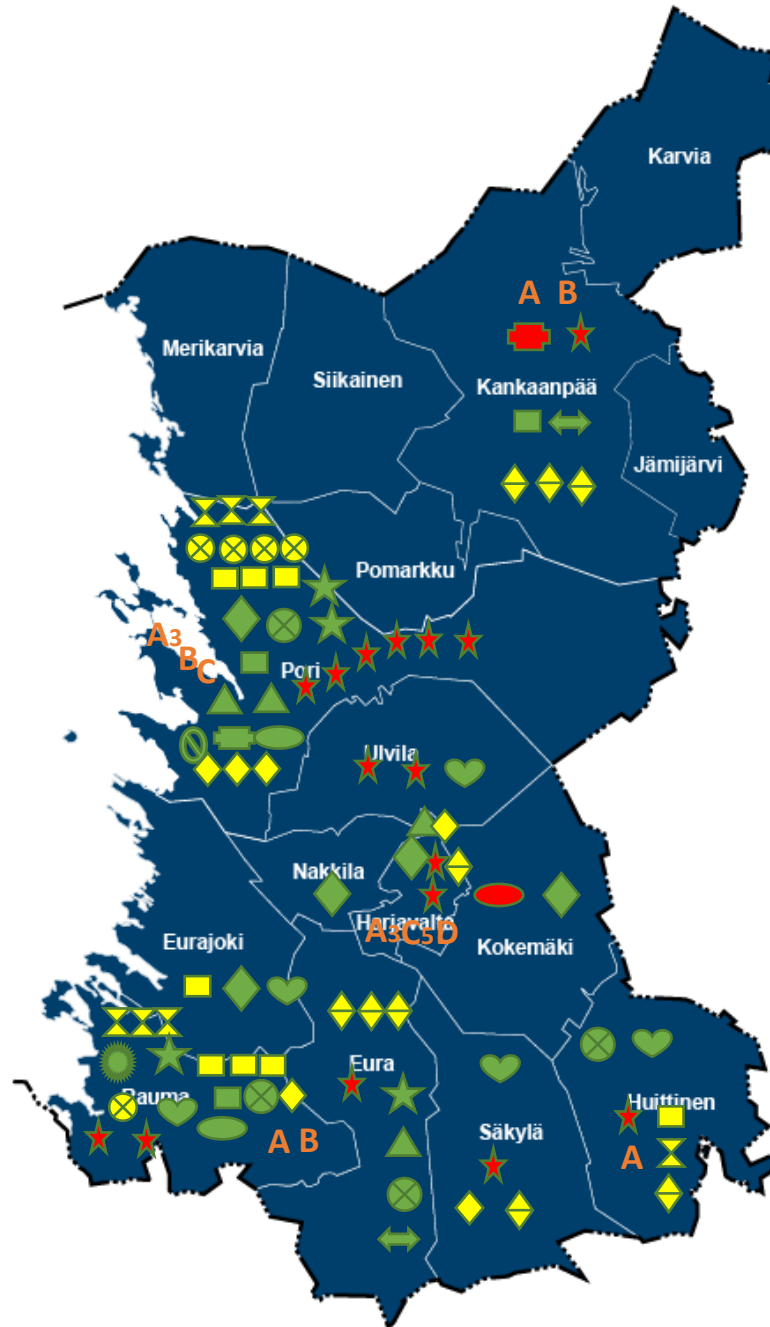
Kuntien päihde-/mielenterveyspalvelut

- Päihdekliniikka
- Avomielenterveysyksikkö
- Työtoiminta (päimie)
- Päivätoiminta (päimie)
- Kohtaamispaikka
- Päihdekuntoutusyksikkö
- Katkaisuhuoltoasema
- 1-2 psyk.sh sote-keskuksessa
- Asumisyksikkö (päimie)
- Yhdistetty päihde-/mielenterveysyksikkö
- Kuntouttavan päihdetyön yksikkö

Aikuispsykiatrian yksiköt

- A3** Poliklinikka (3 eri poliklinikkaa)
- B** Päiväyksikkö
- C** Vuodeosasto
- D** Tay

Lisäksi **nuorisopsykiatriassa** 4 poliklinikkaa (Rauma, Huittinen, Hvalta, Kpää, Pori), päiväos.(Pori), vuodeosasto (Hvalta, Pori), avotyöryhmiä 3 (Pori)

Järjestösektorin palvelut

- Työtoiminta
- Päivätoiminta
- Kohtaamispaikka
- Tukitoiminta
- Tukitoimintaa max 1pv/vko

Ostopalvelut

- Asumisyksikkö (päimie)
- Päihdekliniikka
- Päihdekuntoutusyksikkö

Järjestöjen toimintaa Satakunnassa päihde- ja mielenterveystyössä

	Eura	Huittinen	Kessote	Porin yta	Posa	Rauma	Säkylä
SRK:n toiminnot (pmt-näkökulma)			x	diakoniatyö		diakoniatyö	Koht.paikat Kepola ja Säkylä
							mol 1x/vko + ruokajako 3x/vko
AA-toiminta	X	2x/vko	2x/vko	Kokemäellä	X	14 ryhmää/vko	x
NA-ryhmät	X				x	6 ryhmää/vko	x
AI-Anon					x	1x/vko+2x/kk	x
Irti huumeista-ryhmä					x	1x/kk (läheisryhmä)	x
Rahapeliryhmät			x	A-klin.Oy/Kmäki	x	1x/vko	
FinFami-Satakunta			x Hvalta	2x/kk	x	5x/vko	x
Ala-satakunnan mielenterveysyhdistys	x	2 vkon välein				x	1x/kk
Porin Hyvis			x	Haiku ja Kumu	x	6x/vko	x
Tukitalo		x	tarpeen muk.				
Einola		x	5x/vko				
Hyvän mielen talo (Friskituult)							x
Porin Sininauha:							5x/vko
- Lissu					x	5x/vko	
- Pointti					x	5x/vko	
- Digiverstas					X	5x/vko	
- Tiltti Satakunta					x	5x/vko	x
- Redi					x	5x/vko	x
A-Kilta			x Hvalta	5x/vko	x	6x/vko	
Tukiranka:							
- Lumo					x	5x/vko	
- Muru					x	2iltaa/vko	
- Sarastus					x	5x/vko	
Rauman seudun katulähetys:	x	1x/vko			xFructus	5x/vko	X Valo-valmennus
- Toivontalo							x
- Nuorisotakuutalo							x
- Työpaja							x
- Hehku		x	5x/vko				
- Voimatupa			2x/vko	Eurajoki			
Kriisikeskus Ankkuripaikka	x	??					x
Osmosentalo							x
Kris-Satakunta					x	5x/vko	
<u>Kuntien kohtaamispaikkoja:</u>							
Merituuli							x
Ystävähavila Ykä			1x/vko	Nakkila			
Haiku			3x/vko	Harjavalta			
Kumu			5x/vko	Kokemäki			
Nuorten Kumu			4x/vko	Kokemäki			
Aikuisten kohtaamispaikka			1x/vko	Eurajoki			
Positiimi					x	5x/vko	

Kuntien/ky:ien suoritteet v. 2021

suoritteissa mukana omat	Eura		Huittinen		Kessote		Porin yta		Posa		Rauma		Säkylä		Asiakkaat
ja ostopalvelut	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	asiakkaat	käynnit / vrk:t	yhteensä
opioidikorvaushoito	5	297	11		50	sis.seuraavaan			18	420	57	sis.seur.	11	437	255
avopäihdeasiakkaat yhteensä	298*	2851*			291	1999	1056 (ml. kh)	13489	150	779	529	12984	85	825 (388+437)	2260
huumeiden käyttäjien terveysneuvonta	1	6	4/vuosi	70 neulaa	37	neuloja vaihdettu 26400	215	1196 (neuloja vaihdettu 153000)	2	1015 (neuloja vaihdettu 79567)	120	5 (neuloja vaihdettu 180)	4	vähän	383
päivätoiminta (pmt)	35	305	25	510	126	2649	72	2383	59	1628	65	2004	---	---	382
työtoiminta (pmt)			0	0	0	0	77	2539	14	472 (1-3x/vko/asiakas/4h/pva)	140*	5556*	---	---	231
avomielenterveystyö, työikäiset (perustason vastaanotto)	298*	2852*	523	2778	990	3881 (sis.nuoret)	2021	6395	377	2568	1046	3661	116	1171	5223
avomielenterveystyö, nuoret (perustason vastaanotto)					ks. yllä	ks. yllä	1108	4459	246	447	396	1458	---	---	1750
tehostettu palv.asuminen	1	365	6	2190	42	15339	75 / 31.12., koko vuosi 113 39%	27366	30	9651	35		3 / 31.12., koko vuosi 3	530	192 As.palv.
palveluasuminen	0	0	5	1768	14	4625	50 / 31.12., koko vuosi 72 43%	16521	25	7737	19		4 / 31.12., koko vuosi 6	1369	117 Yht.590
tuettu asuminen	23	7754	11	3632	29	10382	172 / 31.12., koko vuosi 192 61%	61416	3	1431	65		0	0	303 Pori 297
jalkautuva tuki (pmt)	55	750	23	154	11	254	79 / 31.12., koko vuosi 117	2254	5	???	59	959	---	---	236
ensisuojayöpyminen	1	2	1	1	3	13	109	1304	---	---	muutama	muutamia	---	---	116
katkaisuhuolto	16	63	24 (2+22)	67 (17+50)	71	305	182 (+muut kunnat =206)	1694 (+muut kunnat =1906)	59	415	39+12=51	184+81=265	25	114	428
päihdekuntoutus (ymp.vrk)	4	155	6	120	27	617	71	2186	8	141	12	467	3	118	131
	*=päihde/mt-avoasiakkaita ei ole eroteltu, joten annetut luvut asiakas- ja käynti-										*= asiakkaina työkyvyttömyyseläkeläiset, kuntoutustukilaiset, nuoret, työikäiset, eri asteisesti vammautuneet, kehitysvammaiset, neurologisen diagnoosin omaavat, korvaushoitolaiset, pitkäaikaissairaat, mielenterveyskuntoutujat,				
	määrissä on jaettu puoliksi										, maahanmuuttajat ja työttömät, eli vain osin päimie				

Aikuisten toimialue

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastuualue

Toiminnallisen kuntoutumisen palvelut

Ostopalvelut

Kuntouttava työtoiminta Jopi

Kuntoutumisyksikkö Kipinä

Pajuranta

Työtoimintakeskus Pooki

Kohtaamispaikat*

Kuntouttava päivätoiminta
Tinki

Päiväkeskus Kumu

Toimintakeskus Tähti

Tukitalo Merituuli

Asumispalvelut

Ostopalvelut

Veturi

Liikkuva tuki

Sillanpielen
toimintakeskus

Asumisen
asiakasohjausyksikkö

Taiteilijankoti

Mielenterveys- ja päihdetyön vastaanottopalvelut

Ostopalvelut

Päihdekliniikkapalvelut

Psykososiaalisen tuen yksikkö

Porin katkaisuhuolto- ja kuntoutumisyksikkö

Psykiatrian palvelut ovat Erityis- ja sairaalapalveluiden toimialueella.

Suurimmat muutokset

- Terapiat etulinjaan –hankkeen mukainen toiminta
- Keskitetyt päihdekuntoutumispäätökset
- Keskitetyt asumispalvelupäätökset

Vastaanottopalvelut

- Psykososiaalisen tuen yksikkö
 - Terapiat etulinjaan –hankkeen mukaiset toiminnot
 - Terapianavigaattori
 - Ohjatut omahoidot
 - Kognitiivinen lyhytterapia
 - Muita koulutuksia
 - Käynti kerrallaan
 - Verkkokoulutus Omatahto eli toipumisorientaatiokoulutus
 - Sotokeskuksiin moniammatillinen tiimimalli
 - Toimintojen yhtenäistäminen → yhtäläinen palvelu riippumatta asuinpaikasta
- Päihdeklinitikat
 - Osallistuvat yo. koulutuksiin
 - Läheiset yhä suurempi osuus asiakkaista
- Katkaisuhuolto- ja kuntoutumisyksikkö
 - Päihdekuntoutuksen palvelutarpeen arvioinnit ja päätöksenteko keskitetty
 - Oma yksikkö täynnä koko ajan
- Lisätään etävastaanottoja ja digivastaanottoja
- Hyvinvointialueen säästöt haastavat palvelutuotannon

Päihdekuntoutuksen laitospalvelut

- Katkaisuhuoltoasemalla saa apua päihteiden käytön keskeyttämiseen ja päihdekuntoutuksen aloittamiseen.
- Katkaisuhuolto on tarkoitettu välittömän katkaisuhoidon tarpeessa oleville. Se on lyhytaikaista akuuttihoitoa, jonka tarkoituksena on katkaista päihteidenkäyttö ja kohentaa asiakkaan fyysistä ja psyykkistä vointia. Yksikössä toteutetaan vieroitushoitoa lääkeriippuvaisille, päihteiden sekakäyttäjille, huumausaineiden käyttäjille sekä peliriippuvuudesta kärsiville. Yksikössä tehdään myös korvaushoitoasetuksen mukaisia korvaushoidon aloituksia.
- Katkaisuhuoltoasema toimii myös ennaltaehkäisevänä ja jatkohoitoon ohjaavana hoitopaikkana.
- Ympäri vuorokautista päihdekuntoutusta tarjoava Kuntoutumisyksikkö toimii jatkokuntoutumispaikkana, kun akuutti päihdekierre on katkaistu joko katkaisuhoidossa, sairaalassa tms. tai omatoimisesti kotona. Tavoitteena on vapautuminen riippuvuuskierteistä ja elämänhallinnan lisääminen, tukea päihde- tai muun riippuvuusongelmanaisen asiakkaan henkilökohtaista hyvinvointia ja toimintakykyä sekä osallisuutta yhteiskuntaan. Kuntoutumisyksikössä ei käytetä pkv-lääkkeitä.
- Kotikatko-Klaari on asiakkaan kotiin annettavaa tukea alkoholikierteen katkaisuun sellaiselle asiakkaalle, joka kykenee omatoimiseen kuntoutukseen ja tarvitsee tukea päihteettömyyteen.
- Yksikössä toimii sekä avoimia että suljettuja ryhmiä.
- Hyvinvointialueen ostopalveluista päättäminen on keskitetty tänne. Yhdenvertainen palvelu.

Päihdeklinitkat

- Päihdeklinitkat ovat avohoitoa toteuttavia yksikköjä päihde- ja muille riippuvuusongelmallisille (esim. peliriippuvuus) sekä heidän läheisilleen. Päihdeklinitkat tukevat myös elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä.
- Päihdeklinitkan palvelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia. Päihdeklinitkalle ei tarvita lähetettä.
- Päihdeklinitkalta saa terapeuttista keskusteluapua sekä apua sosiaalisten ongelmien selvittelyyn
- Päihdeklinitkan palveluihin kuuluvat mm.
 - Akuutin päihdekierteen katkaisu
 - Päihteiden käytön pitkäaikaisvaikutusten lieventäminen
 - Raittiuden tukeminen
 - Opiattiriippuvuuden korvaushoito
 - Päihderiippuvuus- ja ajo-oikeusseuranta
 - Työpaikkojen hoitoonohjaukset
- Porissa ja Raumalla erilliset klinitkat, muilla alueilla psykiatriset sairaanhoitajat tekevät yhdennetysti mielenterveys- ja päihdetyötä. Keski-Satakunnassa päihdetyö pääosin ostetaan A-klinitkka Oy:ltä.

Terveysneuvontapisteet

- Ovat suonensisäisten huumeiden käyttäjille tarkoitettuja matalan kynnyksen paikkoja, jossa asiakkaat asioivat nimimerkillä.
- Tarjoavat asiakkailleen terveysneuvontaa ja ohjausta sekä mahdollisuuden vaihtaa käytetyt käyttövälineet puhtaisiin.
- Toiminnan tavoitteena on päihteistä ja päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ja tartuntatautien vähentäminen sekä käyttäjien syrjäytymisen ja/tai syrjäytymiskierteen ehkäiseminen.
- Asiakkaita noin 400 (v.2021), neuloja vaihdettu noin 360000 kpl (v. 2021)

- Porissa ti ja to 14-16
- Raumalla 5 pänä/vko (6-8h/pvä)
- Kankaanpää (tapaamisesta asiaan liittyen sovittava etukäteen)
- Kokemäki keskiviikkoisin 13-15
- Eura keskiviikkoisin 15-16

Huomioon otettavaa

- Erilaiset riippuvuusongelmat näyttävät lisääntyvän ja se vaatii ammattilaisten jatkuvaa kouluttautumista ja organisaatiolta huolehtimista siitä, että ammattilaisia on riittävästi.
- Palveluiden saatavuuden näkökulmasta on keskeistä, että asiakas, joka on ajautumassa yhä syvemmälle päihteisiin tai on hankalassa päihdekierteessä, kokee tulevansa kohdatuksi arvokkaana ihmisenä → kohtaamisen osaaminen peruspalveluissa!
- Palveluihin pääsyn haasteet
- Sote-keskuksiin tulevan moniammatillisen tiimimallin hyödyntäminen → mahdollisuus systeemiseen kysymiseen päihteistä ja rahapelaamisesta.
- Onnistuuko palveluiden painopisteen on siirto erityistason palveluista perustason palveluihin, joissa otetaan päihdeasiat vakavasti → palvelujen saaminen varhaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä?
- Riittävän konsultaation tuella ammattilainen voi auttaa asiakasta monessa asiassa, vaikkei hän olisikaan juuri päihde- tai mielenterveysammattilainen.
- Asiakkaan näkökulmasta häpeäleima estää avun hakemista varhaisessa vaiheessa. Stigman vastainen työskentely.
- Nuoria päihdeongelmaisia paljon, nuorten huumekuolemia enemmän kuin koskaan.

”päihdepalveluihin on vaikea päästä”

- Mitä tällä tarkoitetaan?
 - Perustason palveluissa päihde-/riippuvuusongelman tunnistamista, puheeksiottamista ja palveluun ohjaamisen vaihetta?
 - Avopalvelun saamista, (muutosta tukevaan) keskusteluhoitoon pääsemistä päihdetyöntekijän kanssa?
 - Katkaisu- ja vieroitushoitoon pääsemistä?
 - Korvaushoitoon pääsemistä?
 - Päihdekuntoutuksen saamista?
 - Tiettyyn hoitopaikkaan pääsemistä?
 - Ihmisen toive päihdeongelmaisen läheisensä hoitoon hakeutumisesta (tilanteessa, jossa läheisellä ei motivaatiota → ”palveluun ei pääse”)?
 - Riittävän pitkän ja kattavan päihdekuntoutumisen saamista?
 - Päihdeongelmaisen arjen sujumiseen tarvittavan tuen saamista?
 - Yhdessä tehtyyn asiakassuunnitelmaan perustuvan päihdepalvelun toteutumista?
- Näitä kaikkia, jotain näistä vai jotain muuta?

Haasteita ja ongelmia. Vastauksia?

- Tiedon puute estää avun saamista.
 - Tietoa päihdepalveluista ei ole asukkailla.
 - Tietoa päihdepalveluista ei ole sote-ammattilaisilla.
 - Tiedottamista lisättävä, mikä on riittävän vaikuttavaa tiedottamista?
- Palvelun piiriin tullaan liian myöhään. Ongelmat sitä pienempiä, mitä varhaisemmassa vaiheessa palvelun piiriin tullaan. Peruspalveluissa haasteita...
 - Tunnistamisen ongelma?
 - Osaamisen puute?
 - Järjestelmän haaste?
 - Monta samanaikaista ongelmaa, mistä liikkeelle?
- Asiakkaan näkökulmasta häpeäleima estää avun hakemista varhaisessa vaiheessa. Stigman vastainen työskentely ja sen ymmärtäminen tärkeää.
- Saatava riittävä resurssi päihdetyöhön, jotta suunnitellut palvelut voidaan toteuttaa.
- Sotokeskuksiin tulossa moniammatillinen tiimimalli, jossa mukana päihde-/mt-työntekijä.
- Systeminen kysyminen päihteistä ja rahapelaamisesta.

Hoitamatta jättämisen seuraukset

- Päihteiden, erityisesti alkoholin käyttö altistaa väkivaltaan, sekä uhriksi että tekijäksi (lähisuhdeväkivalta vanhempia, puolisoa ja lapsia kohtaan, sekä muu väkivalta, ns. 'katuväkivalta')
- Rattijuoppojen uhrin
- Alkoholia käyttävät raskaana olevat
- Päihtyneiden ilkivalta
- Päihdeongelmaisten rikokset
- Päihteiden käytön vuoksi tulematta jäävä hyöty yhteiskunnalle (lisäarvo)
- Päihteiden aiheuttamat sairaudet ja kuolemat
- Lastensuojeluongelmat

- Päihdehaitat eivät ole suurimmat päihdeongelmaiselle vaan läheisille ja yhteiskunnalle. Siksi päihdeongelmia pitää hoitaa.

Psykososiaalisen tuen yksikkö

- Porissa, Raumalla, Keski-Satakunnassa ja Kankaanpäässä erilliset työryhmät, Huittisissa, Eurassa ja Säkylässä 2-3 työntekijää terveyskeskuksissa.
- Toiminta vastaa lyhytaikaisiin hoidon ja tuen tarpeisiin mm. elämän kriisi- tai muissa ongelmatilanteissa, ihmissuhdeongelmissa sekä mielenterveyttä koskevissa ongelmissa. Sen tavoitteena on tukea asiakkaiden toimintakyvyn kohentumista sekä lisätä asiakkaiden valmiuksia itse ratkaista ongelmiaan.
- Käynnit ovat asiakkaille maksuttomia ja keskustelut luottamuksellisia.
- Asiakkuusjaksot pyritään pitämään lyhyinä (toimijuuden vahvistaminen).
- Systemaattisuus ja yhdenmukaisuus
 - Terapianavigaattori, ohjattu omahoito, etulinjan lyhytterapia
 - ADHD; lääkityksen seuranta
 - Käynti kerrallaan –toimintamalli
 - Omatahto -toipumisorientaatiokoulutus
- Ajanvarauksettomat vastaanotot
- Korkeakouluopiskelijat hoidetaan YTHS:n yksikössä.

Asumispalvelut

- Oma palvelutuotanto
 - Veturi (etäosastotoiminta, intensiivikuntoutus)
 - Taiteilijankoti
 - Sillanpieli
- Ostopalvelut
 - Syksyllä 2022
 - Tehostettu pa, asiakkaita 182 (Porin alue 27 %)
 - Tavallinen pa, asiakkaita 99 (Porin alue 52 %)
 - Tuettu, asiakkaita 187 (Porin alue 58 %)
- Satakunnan palvelunjärjestäjät toimineet hyvin eri tavoin.
- Kustannuksista noin 60 %.

Asumisen asiakasohjausyksikkö ASSI

- Asumisen asiakasohjausyksikkö (Assi) koordinoi Satakunnan hyvinvointialueen omia mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumispalveluja sekä asiakasohjausta ostopalveluyksiköissä tuotettavaan asumispalveluun.
- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asumispalvelupäätökset ja asumispalveluiden koordinointi tapahtuu Assissa. Yhdenvertainen palvelu.
- Asumisen palvelupäätökset perustuvat Assin työntekijän tekemään asumisen palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arviointi tapahtuu yhteistyössä asiakkaan ja asiakkaan lähiverkoston kanssa.
- Assi-työryhmä (esihenkilö, sosiaalityöntekijä ja kolme sosiaaliohjaajaa) on asiakkaan ja palveluntuottajien tukena koko asiakkuuden ajan.

Liikkuva tuki Liitu

- Liikkuva tuki eli LiiTu on jalkautuvan työn malli, joka tukee, auttaa ja ohjaa yksilöllisesti asiakasta mahdollisimman itsenäiseen pärjäämiseen ja osallisuuteen omassa arjessaan. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä sekä vähentää sairaala- ja laitospäivien tarvetta. Asiakasta tuetaan sekä asiakkaan kotona ja kodin ulkopuolella muissa asiakkaan toimintaympäristöissä.
- LiiTu on suunnattu 18 - 65 -vuotiaille perusturvan alueen mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, neuropsykiatrisille asiakkaille tai elämänhallintakriisissä oleville asiakkaille.
- LiiTu-työ on tavoitteellista, lyhytkestoista ja yksilölliseen asiakassuunnitelmaan pohjautuvaa. LiiTu tukee ja ohjaa konkreettisesti arjen hallinnassa. LiiTu-työryhmään kuuluu vastaava sairaanhoitaja, kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa ja kaksi mielenterveys- ja päihdetyöhön suuntautunutta lähihoitajaa.
- Toimitaan asunto ensin -periaatteen mukaan: pysyvä koti ja muuttuvat, väliaikaiset palvelut.
- Toiminnan viitekehyksenä on toipumisorientaation, jolloin tavoitellaan sitä, että henkilö pystyy elämään omasta mielestään tyydyttävää, toiveikasta ja osallistuvaa elämää sairauden tuomien rajoitteiden kanssa. Eli asiakkaat pärjäävät omillaan, oma arki sujuu.
- Tuen kesto ja intensiivisyys vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaan. Ajallisesti asiakkuus kestää muutamasta kuukaudesta eteenpäin, ei vuosien asiakkuuksia, eli palvelu on aina määräaikaista ja melko lyhytjaksoista.
- Arki = ihmisen normaali elämä 24/7, hoitotoimet ja avustetut viranomaiskohtaamiset ovat 'poikkeamia' ihmisen arjesta.
- LiiTu:ssa jossain määrin painottuvat nyt enemmän nuoret, joilla eristäytyneisyyttä (käynnit enemmän kodista ulospäin suuntautuvia).

Asumispalveluiden kehittäminen

- Sairaalahoitojen lyhentäminen esim. palveluohjausprosessia ja asumisratkaisuja kehittämällä.
- Sairaalahoidon jälkeen intensiivinen joko kotiin tehtävän työn arviointijakso tai intensiivijakso/arviointijakso asumispalveluissa: Voidaan arvioida todellinen toimintakyky ilman asunnon menettämistä ja laitostumista (oma koti edustaa pysyvyyttä). Oman Veturi -asumisyksikön rakenteellinen ja toiminnallinen muutos käynnissä.
- Kokeilu aktivointijaksosta, jolla pyritään ratkomaan haastetta, jossa asumispalvelusta on tullut asiakkaalle ”pysyvä olotila”.
- Intervallijaksojen ja aktivointijaksojen hyödyntäminen kotiin vietävän ja kevyemmän asumisen tukena
- Etäosastotoiminta
- Saaga-hanke
- Kilpailutus käynnissä. Nyt täysin erilaiset sopimukset eri puolella maakuntaa, yhtenäistäminen haasteena.
- Oman asumispalvelutoiminnan kehittäminen, esim intensiivikuntoutumisyksikkö
- Tuki kotiin ilta- ja yöaikaan (etänä; videoyhteys, puhelimitse), esim. lääkehoidosta muistuttaminen, nopea keskustelutuki asiakkaan tilanteen kriisiytymisen estämiseksi.
- Toipumista edistävän työtteen vahvistaminen esim. toipumisorientaatiokoulutuksen avulla (netissä jatkuvasti saatavilla kaikille mielenterveys- päihde- ja psykiatrian työntekijöille); motivointi, tavoitteellisuus, osallisuus, asennemuutos... Paljon muitakin koulutuksia käynnissä.
- Jalkautuvan asumisen tuen työn lisääminen (Porissa valmiina kansallisesti tavoiteltava malli, LiiTu).
- Asumispalveluissa asiakkaita noin 600 + jalkautuvassa työssä noin 200.

Toiminnallisen kuntoutuksen palvelut

- Toiminnallisen kuntoutuksen perustehtävä on edistää asiakkaan kokonaisvaltaista kuntoutumista, sekä mahdollistaa jokaisen asiakkaan oman yksilöllisen prosessin toteutuminen kuntoutumisessa.
- Työtoiminta
 - Alihankintatöitä ja tuettua työtä ("avotyö") sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Tavoitteena työ, opiskelu, mielekäs arki
 - Jopi (Pori)
 - Pooki (Rauma)H
- Päivätoiminta
 - Palveluohjausta, keskusteluapua, tukea arjessa selviytymiseen ja yksinäisyyden poistamiseen vertaistukea
 - Tinki (Pori)
 - Merituuli (Rauma)
 - Pajuranta (Eura)
 - Tähti (Pohjois-Satakunta)
 - Kumu (Kokemäki)
- Kohtaamispaikkatoiminta
 - Matalan kynnyksen palvelua, joka on tarkoitettu kaikille aikuisille. Toiminnalla tavoitellaan yksinäisyyden ehkäisyä, tunnetta kuulua joukkoon, saada keskusteluapua ja vertaistukea.
 - Positiimi (Pori)
 - Haiku (Harjavalta)

Toiminnallisen kuntoutuksen palveluiden kehittäminen

- Tilahaasteet toiminnallisen kuntoutuksen yksiköissä ympäri maakuntaa.
- Toimintaa kehitetään yhä enemmän kuntouttavaan suuntaan, ei ikuisuusasiakkaita tässä (kuten ei asumispalveluissa eikä vastaanottopalveluissakaan)
- Työvalmennuksen kehittämistä yksiköissä, haasteena avotyöpaikkojen puute.
- Hykke-toiminta Raumalle
- Jalkautuva toiminnallinen kuntoutus